National Library of Israel

Doar Hayom - דאר היום, 07.01.1923, page 5

המטבל..

ואחרון אחרון חביב. זהו הורדוס, שלפי דברי הימים, דן את „אותו האיש" למיתה..

ותמה אני ביחוד על מר זוטא. זוטא זה שפקח הוא, מה ראה לשטות זו והציע פתאם בעתונים לקרא את רחוב החבשים בשם רחוב בן־יהודה ?..

קדם כל, הרי רחוב ה ח ב ש י ם הוא ענין המריח קצת ב„מזרחיות", מהודו ועד כוש.. ושנית הרי זה מזכיר לנו את המחזתנת שלנו ה. מ. מלכת־שבא שעלתה רגל בעירנו רק לימים אחדים ונשאר לה זכרון־נצח מישלמה המלך עד היום הזה, וד"ר פייטלוביץ שלנו יוביח !..

ובינינו לבין עצמנו, במה זכה בן־יהודה שהרחוב יקרא על שמו בירושלם ? הן הוא לא שפך דם־ישראל כהורדוס בשעתו ובלוא־ים־הקדוש ז"ל, ולא נגע אפילו באצבע קטנה באחד מהחשמונאים. אדרבה הוא שקל למטרפסיה וישב ב„חד־גדיא" בשביל ענין החשמונאים, כמדומני ; ולא זאת אלא שהלך והחיה איזו שפה שדברו בה אבות־אבותינו בירושלם עוד לפני אלפים שנה ויותר, והביא עלינו צרות־צרורות : על פקידי־הפוסטה הנכרים הצועקים, למשל בצפת : „עוברגי ממנוע !", על גובי־המסים המחויבים להביא קבלות בעברית דוקא. וביחוד על „ראיס הבלדיה" המוכרח לשמיע במשרדיו את שפת ה„ברברים" ר"ל

ועל סטורם בכבודו ובעצמו שעמל וטרח ושבר את שניו ממש כאותו הנואם היוני, עד שלמד וסגל לו איזה פסוקים עברים, כגון: „שלום־עליכם, יהודים !" — שהועילו לו בימי הפרעות וישמשו כמה לתועלתו גם בשליחותו באמריקה..

ולא זו בלבד, אלא שכל המודעות הרשמיות בממשלה, ואפילו אצל היהודים, צריכות לבוא בתרגום עברי — וכל זה מפני שכך ריצה בן־יהודה..

וזה עכשיו נודע לי מפי יודעי דבר — ודע, שאין „עזמות" בא לספר אלא מעשה שהיה ! — כי כבר הוזמנו ב"ה כארבע מאות לוחות־קרמיק כדי להדביקן בקרוב ברחובות ירושלם כגון: „רחוב לואים הקדוש" ולא חלילה רחוב ס"ט לואים ומכיון שהחברים היהודים לא השתתפו בישיבות הועדה, נפלו חכמי אומות־העולם שלנו על המצאה : מצאו איזה „קלנדר" נוצרי ועבתו כנראה, על כל ה„קדושים" וחלקו אותם בכל רחובות עית"ק. ובבקר לא עבות אחד ישכימו אחב"י ב„מאה־שערים". ויראו פתאום כי אינם נמצאים במאה־שערים אלא ברחוב „ברטילימי הקדוש" וצאן־קדשים בבית־ישראל ימצאו ברחוב „קליאופטרה", אלא שאחב"י ידעו מיד ליחד את שמות הגויים עפ"י דרכם, וכמו שיהודי פריז הפכו את רחוב „ריבולי" Rivoli לרחוב „ראובעלע" ואת רחוב „סיבסטופול" לרחוב „שבת־טעפפעל" (קדרת חמין של שבת) ואת מקום ה„באסטיל" לרחוב ה„בסטיה", כן ידעו יושבי ירושלם להפך את „ברטילימי הקדוש" לר' ברטנורא להבדיל, את „גריגורי הצדיק" לגרוגרת דרבי צדוק, וקליאופטרה זו תתעבר אנ"ה ויקרא שמה בישראל „סליפה".

אין אני בלשן ולא היסתוריקן ולא הדמוניקן ואין אני מגיע אף לקרסוליהם של חכמי הועדה שלנו. ואולם לאחר ששמעתי כי הוצעו בישיבות־הועד גם השמות היפים וההיסתוריים של טיטוס וטורקומדה, עליהם־השלום, כדי להציב להם שם וזכרון בתוככי ירושלם עיה"ק, תפשתי קצת את ה ש ט ה שלהם, ובכדי להקל מעליהם את עבודתם הקדושה, הנני מרהיב עז בנפשי אני עזמות'ל הקטן להציע לפניהם בזה איזה שמות שבטח יתאימו לרוחם ולשטתם של חברי הועדה..

עברתי ודפרפתי בדברי ימי עמנו והוצאתי רשימה שלמה של אנשי חשם אשר הצטינו בפעולותיהם לטובת עם ישראל וארצו.

ואלה שמות הרחובות שלי :

ט י ט ו ס : הנקרא בלשונם מבחר המין האנושי, השער הראשון של מאה־שערים אשר בקרבת בית־החולים האיטלקי יקרא בשם ש ע ר־ ט י ט ו ס, לזכר השער של הכנעת היהודים בגירת איטליה...

ר ח ו ב ט ו ר ק ו מ ד ה : רחוב החבשים לא יקרא איפא בשם בן־יהודה, כחצעתו של זוטא, אלא בשם „רחוב טורקומדה", על שם הפונסול שלו היושב ברחוב הזה..

מ ג ד ל „ג מ ל־ פ ח ח " : על יד הראינע „ירושלם" לזכר הקולוגאפי והתליות.. הערה : המגרש ההוא יקרא בשם „עמק הבכא" על שם דמעות־ישראל שנשפכו או במקום ההוא..

ה מ ג ר ש ה ר ו ס י : אעפ"י שאין עמשיו קונסול רוסי בעירנו אעפ"כ זכין אדם שלא בפניו, ובזכות מעשיהם הטובים יקרא הרחוב של בית האסורים בשם רחוב „קרושיוואן" ורחוב הכניסה למגרש הרוסי על יד גן־העיר — „רחוב דרומון"...

ועכשיו לשווי המשקל : „רחוב עומר" כנ. ורחוב „שלמה" — „מוש לאזים". ישנו כבר „רחוב דויד" (אבו־סליאמן בלע"ז) וזה מספיק, ביחוד לאחר שתועדה שתחיה כבר דאגה והכינה רחוב אחד בשם „סוליאמן השני", כמדומני, — לא חלילה שלמה המלך, מחמת שאמנות הארדיכלות החלה בארצנו לא מתקופת בית המקדש, כמו שחושבים בטעות הבמים אחרים אלא דוקא מימי המס־גד של „עומר", וספרו החדש והיפה של מיטש ראוטש יוביח !...

כדי להיות נאמן לשיטת הועדה שלנו, מחקתי, כמובן, את שמו של ר' י ה ו ד ה ה ל ו י — כי סוף סוף אין אנחנו פה בתל־אביב, למשל ! — שנרמם בעירנו ע"י בידואי אחד ברכבו על ה„אצילה" שלו, מחמת שלא היו אז, בנראה, מכוניות לרמיסה כמו, למשל על גשר מוצא...

חמצתי להציע גם את שמו של ה ר מ ב "ן או של ב ר ט נ ו ר א. ואולם יודע אני כי עלי להציע קודם־כל שלשה או ארבעה שמות אחרים של גוים, לשווי המשקל, כמובן, מחמת שאין מבקרים אצלנו בי"ס עברי אחד אלא־אם־כן בקרו תחלה שני בתי־ספר נוצרים, ואחר כל תפלה בביחכנ"ס של ר' יהודה החסיד או של הספרדים, מצוה לבקר איזו „ג'מייעה" או „תפלה", כידוע...

ישנם ברשימתי עוד הרבה שמות של ידידי ואוהבי ישראל, כגון „רחוב אנטיוכוס" בשבוגת חיונים, „רחוב חמן ועשרת בניו" בשבוגת עמלק ואולם בדי למלאת את כל הרשימה עליגו לבנות ירושלם חדשה..

במה אני כי הועדה תסלח לי על קצורי הפעם ותסכים ברצון לכל הצעותי המעטות..

עז מות

דרשו בכל בתי־מסחר הספרים ואצל מחלקי העתונים את הגליון השבועי של „על המשמר" יחד עם „גליון ביאליק". המחיר שני גרוש.